

МОВЛЕННЄВИЙ СТАТУС ЛАКУНАРНОСТІ

Тимошик А. В.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – д-р філол. наук, професор

Швачко С. О.

Лакуни можуть виникати і постійно виникають навіть в тому випадку, коли комуніканти належать до однієї культури: достатньо яскраво вони проявляються в тому випадку, коли текст та реципієнт належать до різних історичних епох або соціальних груп. Особливо велика кількість лакун виникає при належності комунікантів до різних лінгвокультурних угруповань і реципієнт погано знайомий з реаліями, які добре відомі носію тієї культури та автору тексту оригіналу. У даному випадку мова йде про соціокультурні лакуни (Г. А. Антіпов, О. А. Донских, І. Ю. Марковіна, Ю. А. Сорокін). Автори дослідження «Текст як культурне явище» [2] – пропонують наступну класифікацію соціокультурних лакун:

– суб'єктивні лакуни, що відображають національно-культурні особливості комунікантів, які належать до різних лінгвокультурних груп;

– діяльно-комунікативні лакуни – відображають національно-культурну специфіку різних видів діяльності в їхньому комунікативному аспекті;

– текстові лакуни – відображені через специфіку тексту як інструменту спілкування, його зміст, форму відтворення, сприйняття матеріалу, орієнтацію на певного реципієнта, поезику автора і т.д.;

– лакуни культурного простору (ландшафту), якщо розглядати процес спілкування в широкому сенсі, (лакуни культурного інтер'єру, якщо брати до уваги той чи інший конкретний комунікативний акт) [2, 48].

Існування різних видів повсякденних лакун, внаслідок чого запозичені норми поведінки не знаходять свого відображення у мові реципієнта, може викликати труднощі у спілкуванні. У результаті між комунікантами може виникнути непорозуміння, наприклад при невірній, часто суперечливій інтерпретації жестів у чужій культурі. Крім того, у одного з комунікантів може скластися несприятливе враження щодо іншого: в японській культурі вважається недопустовим сидіти,

схрестивши ноги або випрямивши їх; для англійців ця поза – норма поведінки.

Текстові лакуни виникають як інструмент спілкування [1, 6]. Так, наприклад, лакуни художньої літератури створюють комунікативну дистанцію між автором та читачем (неспівпадання сфер спілкування автора і читача), а при частковій дистанції між ними виникає неповне розуміння розкодованого повідомлення.

Лакуни культурного простору вказують на невідповідність оцінок культурного простору представників тих чи інших лінгвокультурних спільнот. Під культурним простором маємо на увазі оточення, у якому перебувають носії певної культури. До складу культурного простору входять наступні елементи:

- оточуючий світ;
- спосіб життя, побут представників спільноти;
- запас знань, культурний фонд, яким володіє типовий представник цієї общини.

Культурний інтер'єр має просторові межі, які задані належністю комунікантів тим чи іншим локальним культурам, культурна дистанція каузується тематикою та характером комунікантів. Культурний інтер'єр – це не що інше, як ситуація, в якій відбувається конкретний комунікативний акт.

Лакуни культурного фонду вказують на неспівпадання у комплексі (запасі) знань, яким володіють представники різних лінгвокультурних соціумів.

До лакун культурного фонду належать також і географічні назви, «прозорі» для представників однієї лінгвокультурної групи, але лакунізовані для представників іншої. У назви, як правило, включені у визначений соціальний контекст, який є важливим для представників одного соціуму і є невизначеним для іншого [3, 125].

1. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англомовному художньому дискурсі / Т. О. Анохіна. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 160 с.

2. Марковина И. Ю. Культура и текст. Введение в лакунологию : учеб. пособие / И. Ю. Марковина, Ю. А. Сорокин. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008. – 144 с.

3. Швачко С. О. Навчити вчитися! : посібник / С. О. Швачко. – Вінниця : Нова книга, 2006 . – 136 с.

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 47-49.